

KEUSOTE

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Vastineet vuoden 2023 arviointikertomukseen

KEUSOTE.FI

Strategian toteutuminen- strategian toimeenpano ja valtuustotason tavoitteet

Tarkastuslautakunnan arviointi

Tarkastuslautakunnan toteaa, että strategian onnistumisen kannalta kriittinen tekijä on sen toimeenpano. Vuoden 2023 tilinpäätöksestä ei käy ilmi, miten strategian toimeenpano on toteutunut. Onko jalkauttaminen onnistunut ja onko strategiaa tarkentavia tavoitteita toteuttavia suunnitelmia ja ohjelmia laadittu? Mikä tekeminen on toteuttanut hyvinvointialue- ja palvelustrategiaa tai miten strategian toimeenpanoa ja etenemistä on seurattu? Tarkastuslautakunta suosittelee julkistamaan strategiaa tarkentavat ohjelmat ja suunnitelmat sekä erittelemään ne painopistekohtaisesti. Näin varmistetaan strategian toteutuminen, sen ohjausvaikutus päätöksentekoon, suunnitteluun ja kehittämiseen.

Talousarviosta johdettuja käyttösuunnitelmatavoitteita on huomattavan suuri määrä. Liian suuri samanaikaisten tavoitteiden ja mittareiden määrä voi muodostaa mittaamisen niin työlääksi, että se jää tekemättä tai tehdään puutteellisesti.

Hyvinvointialuestrategia ohjaa hyvinvointialueen taloussuunnittelua. Strategia on erottamaton osa hyvinvointialueen toimintaa ja sen taloutta. Hyvinvointialuestrategian etenemisestä olisi tarkoituksenmukaista raportoida vuosittain tilinpäätösprosessin yhteydessä. Toimintaympäristön jatkuvan muutoksen vuoksi on tärkeää, että strategian toteutumisen seuranta on säännöllistä ja suunnitelmallista

Tarkastuslautakunta suosittelee liittämään strategian seurannan ja arvioinnin hyvinvointialueen talousarvio- ja tilinpäätösprosesseihin.

Strategian toteutuminen- strategian toimeenpano ja valtuustotason tavoitteet

- Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen hyvinvointialuestrategia valtuustokaudelle 2023-2025 on hyväksytty aluevaltuustossa 8.12.2022.
- Vuonna 2023 on hyväksytty hyvinvointialueohjelma, jonka toimeenpano on käynnistetty vuonna 2024 ja se toteuttaa osaltaan hyvinvointialuestrategiaa ja palvelustrategiaa. Hyvinvointialueohjelman päätavoitteena on turvata asukkaiden tarpeita vastaavat, kustannustehokkaat ja vaikuttavat sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut. Taloudellisten tavoitteiden lisäksi ohjelmalla pyritään toteuttamaan palvelujen vaikuttavuusperusteista järjestämistä ja palvelutuotannon ohjausta mahdollisimman kustannustehokkaasti. Ohjelma sisältää tiiviit liitospinnat palvelujen verkostosuunnitelmaan, henkilöstöohjelmaan, taloudellisuus- ja tuottavuusohjelmaan sekä hyvinvointialueella toteutettavaan Kestävän kasvun valtionavustushankkeeseen sekä palveluketjujen kehittämiseen järjestäjän työkaluna.
- Hyvinvointialueohjelman kärjet ovat palvelujen kysyntään vaikuttaminen, virtaukseen vaikuttaminen, palvelujen tuotantorakenteeseen vaikuttaminen sekä työilmapiiriin ja työolosuhteisiin vaikuttaminen. Kukin kärki jakaantuu edelleen useisiin alatavoitteisiin. Näistä johdetaan valtuustotason tavoitteet sekä edelleen käyttösuunnitelmien tavoitteet. Hyvinvointialueen toiminnalliset tavoitteet on siis johdettu hyväksytystä hyvinvointialueen strategiasta ja toimenpiteet tavoitteet saavuttamiseksi edistävät vahvasti myös hyvinvointialueen toimeenpanoa. Samalla ne linkittyvät luontevasti talousarvio- ja tilinpäätösprosesseihin.
- Tarkastuslautakunnan esittämä arvio liian suuresta määrästä käyttösuunnitelmataavoitteista on tunnustettu ja tavoitteiden määrää on syytä tarkastella kriittisesti.

Palvelujen saatavuus ja laatu, lakisääteisten palvelujen toteutuminen

Tarkastuslautakunnan arviointi

Tarkastuslautakunta arvioi, että jatkossa yksi suurimmista haasteista hyvinvointialueella on HUS- yhteistyössä. Erikoissairaanhoidon palveluiden järjestäminen ulkoisen palveluntuottajan toteuttamana on poikkeuksellinen toimintatapa verrattuna muihin hyvinvointialueisiin.

Tarkastuslautakunta pitää erittäin tärkeänä, etteivät asiakkaat odottaisi jatkohoitoa kalliilla erikoissairaanhoidon paikoilla, vaan ohjautuisivat oikea-aikaisesti oikeaan paikkaan. Tarkastuslautakunta suosittelee, että erikoissairaanhoidon kanssa rakennetaan entistä tuloksellisempaa vuoropuhelua ja yhteistyötä kustannustehokkuuden parantamiseksi ja talouden tasapainottamiseksi. Siirtoviivemaksut tulisi poistaa.

Takaisinsoiton, ajanvarauksen sekä digitaalisten palveluiden sujuvan toiminnan varmistamiseen tulee jatkossa edelleen panostaa.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että ikääntyneiden palvelualueella kotihoidon asiakkaiden määrä on vähentynyt, vaikka ikääntyneiden määrä on lisääntynyt. Tarkastuslautakunta suosittelee selvittämään, toteutuuko asiaankuuluvien lakisääteisten palvelujen saatavuus, saavutettavuus ja laatu asianmukaisesti.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että lastensuojelussa henkilöstön suuri vaihtuvuus on riski palvelun laadun, tiedonkulun ja jatkuvuuden toteutumiselle. Hyvinvointialueen tulee pyrkiä minimoimaan sosiaalityöntekijöiden vaihtuvuus. Tarkastuslautakunta suosittelee, että jatkossakin vahvistetaan ja kehitetään pitovoimaa ja Keusoten vetovoimaa työnantajana lastensuojelun palveluissa.

Palvelujen saatavuus ja laatu, lakisääteisten palvelujen toteutuminen

Nuoria ja nuoria aikuisia koskevat huoli-ilmoitukset on pystytty vuoden 2023 aikana pääsääntöisesti käsittelemään laissa säädetyissä määräajoissa. Huoli-ilmoitusten ohjautuminen keskitetyn asiakasohjauksen kautta on mahdollisesti aiheuttanut ajoittaisia viivästyksiä asiakkaiden kontaktoinnissa. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä edelleen kehittää ja tehostaa asiakasohjausta siten, että asiakkaiden palvelutarpeen arviointi ja tarvittavan palvelun saatavuus määräajassa voidaan varmistaa.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että lakisääteiset koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tarkastukset eivät ole toteutuneet vaaditulla tasolla.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että asiakkaiden palvelupolun ja kustannusten seuranta- ja raportointijärjestelmää kehitetään. Hyvinvointialueella tulisi selvittää ja avata myös omien yksiköiden kustannukset ja suorittaa vertailua mm. yksityisiin palveluntuottajiin.

Tarkastuslautakunta suosittelee luomaan selkeämmät, yksiselitteisemmät mittarit ja konkreettiset tavoitteet sekä ilmoittamaan toteuman lakisääteisiin palveluihin pääsyn ja hoitotakuun toteutumisen osalta selkeästi. Toteumasta tulee käydä ilmi, missä tavoitteet toteutuvat ja missä eivät toteudu.

Tarkastuslautakunta katsoo, että laadun, asiakas- ja potilasturvallisuuden kehittämisen suhteen on vuonna 2023 tehty merkittävää työtä.

Vuoden 2023 valvonnan yhtenä keskeisimpänä kehittämiskohteena ja poikkeamana omavalvonnassa on todettu, että palveluiden saatavuus ei toteudu lainsäädännön mukaisesti ja oikea-aikaisesti useissa eri palveluissa. Tarkastuslautakunta pitää välttämättömänä, että jatkossa palveluiden saatavuus toteutuu lainsäädännön mukaisesti kaikissa palveluissa.

Palvelujen saatavuus ja laatu, lakisääteisten palvelujen toteutuminen

- HUS yhtymän ja hyvinvointialueiden yhteistyötä edistetään kaikilla johtamisen tasoilla. Vuonna 2023 Uudenmaan yhteistyömuodot olivat uusia ja niiden kehittämistarve on tunnistettu. Erikoissairaanhoidosta kotiutumisen prosessit ovat olleet erityistarkastelun kohteena ja Keusoten siirtoviiveet ovatkin vuoden 2024 aikana vähentyneet 72 %. HUS alensi siirtoviivemaksuja v. 2024, mutta ei ole valmis niistä luopumaan.
- Hyvinvointialueohjelman kärkihankkeen toimenpiteitä on kohdennettu yhteydenottokanavien selkiyttämiseksi ja sujuvoittamiseksi.
- Tarkastuslautakunnan suositus selkeiden ja yksiselitteisten talousarviomittareiden luomiseksi huomioidaan seuraavan vuoden talousarvion laadinnassa. Lakisääteisten määräaikojen toteutumisen raportointitapa selkiytetään.
- Palvelujen saatavuuden toteutuminen lainsäädännön mukaisesti on toiminnan järjestämisen ehdoton tavoite. Joiltain osin henkilöstön saatavuuden haasteet ovat olleet kansallisia ja tavoitteisiin ei ole päästy edes monituotantoa hyödyntämällä.

Asiakasohjaus ja palvelutarpeen arviointi

Tarkastuslautakunta ei käytettävään tiedon perusteella pysty kokonaisvaltaisesti arvioimaan keskitetyn asiakasohjausyksikön tähänastisia hyötyjä organisaatiolle ja asiakkaille.

Lautakunnan saatavilla ei ole vertailutietoa vasteajoista ja jonotilanteesta ennen ja jälkeen asiakasohjausyksikön perustamisen.

Tarkastuslautakunta pitää yhtenäistettyä asiakkaiden sisäänottoprosessia hyvänä tavoitteena, mutta pitää sekä asiakaskokemuksen että työntekijöiden työkuorman kannalta valitettavana sitä, että asiakas joutuu edelleen ottamaan asiakasohjaukseen useamman kerran yhteyttä asioidensa edistämiseksi.

Tarkastuslautakunta suosittelee tietonäkymän kehittämistä asiakasohjauksen tueksi. Reaaliaikainen tai edes kuukausittainen tieto eri palveluiden käyttöasteista ja vasteajoista luonnollisesti tukisi palveluiden suunnittelua laajemminkin.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä sitä, että luottamushenkilöorganisaatiolle annetaan säännöllisiä tilannetietoja tietonäkymän kehittämistä koskien. On tärkeää, että valtuutetut ymmärtävät, kuinka kunkin toimialueen palveluita koskevat tiedot on koottu strategista suunnittelua varten – etenkin, mikäli joidenkin palveluiden osalta ei tarkkoja tietoja ole saatavilla

Asiakasohjaus ja palvelutarpeen arviointi

- Nuoria ja nuoria aikuisia koskevien huoli-ilmoitusten ohjautuminen keskitetyssä asiakasohjauksessa vuonna 2023 oli osa työikäisten asiakasprosessia. Jonoutumisen ongelma ratkaistiin tarkemman segmentoinnin avulla, jossa nuorten ja nuorten aikuisten asiakasohjaus erotettiin omaksi kokonaisuudekseen loppuvuodesta 2023 ja toimintaa kehitettiin edelleen vuoden 2024 aikana. Tämä muutos poisti sekä työikäisten että nuorten ja nuorten aikuisten asiakasohjauksen jonoutumisen ongelmat ja hitauden. Palvelutarpeen arviointi on toteutunut molemmissa segmenteissä (nuoret ja nuoret aikuiset, työikäiset) määräajassa muutoksen jälkeen
- Keskitetyn asiakasohjausyksikön toiminta käynnistyi pilotilla v. 2020 ja toiminta kaikissa palveluketjuissa (lapset ja nuoret, työikäiset, ikääntyneet) vuoden 2021 aikana. Toiminta-aika arvioinnin näkökulmasta on vielä lyhyt. Asiakasohjauksen arviointimallin työstäminen alkoi kuitenkin jo v. 2023 aikana toiminnan vaikuttavuuden ja vaikutusten arvioimiseksi, ja jatkuu vuoden 2024 puolelle. Asiakasohjauksen arviointimalli on valmis geneerisen mallin ja ikääntyneiden palveluketjun osalta, muiden palveluketjujen osalta työ on alkamassa. Tuloksia vaikuttavuudesta ja vaikutuksista saadaan ensimmäiseksi ikääntyneiden palveluketjusta.
- On kuitenkin hyvä huomioida, että keskitetyssä asiakasohjauksessa **palvelulupaus** (*yhteydenottoihin vastataan 24h sisällä, HTA /hoidon tarpeen arviointi* (mielenterveys- ja päihdeasiakkuudet) *yhteydenoton yhteydessä, PTA/palvelutarpeen arvioinnin aloittaminen 7 vrk:n sisällä*) toteutui valtaosin kaikissa palveluketjuissa v. 2023 loppuun mennessä. Tämä poisti toistuvien yhteydenottojen määrää keskitettyyn asiakasohjausyksikköön, asiakkaiden ei ole tarvinnut ottaa useamman kerran yhteyttä asioidensa edistämiseksi
- Asiakasohjauksen tietonäkymää on kehitetty aktiivisesti koko toiminnon olemassaoloajan. Tällä hetkellä saapuneet puhelut ja takaisinsoittojen vasteajat saadaan päivätasoisesti (28.11./ka 7.4h/mediaani 0.8h) , muissa kontaktintimuodoissa käytetään edelleen manuaalista tiedonkeräystä. Tietoa tarkastellaan sekä päivä-, viikko että kuukausitasolla. Tietoa hyödynnetään kehittämisessä erityisesti päivittäisjohtamisen mutta myös taktisen ja strategisen johtamisen tasoilla. Tärkeä meneillään oleva toimenpide liittyen tietonäkymään ja asiakasohjaukseen ylipäätään on asiakasohjauksen työpöydän kehittäminen, jota aletaan implementoimaan käytäntöön pala palalta vuoden 2025 alkupuolelta lähtien

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Tarkastuslautakunta suosittelee jatkamaan koululääkäripalveluiden saattamista lakisääteiselle tasolle kaikin mahdollisin käytettävissä olevin keinoin. Osana tätä voisi selvittää Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella pilotoitavan ns. ammatinharjoittajamallin hyödynnettävyyttä koululääkäripalvelujen tarjoamiseksi. Myös palvelujen saannin seuranta ja raportointia tulee kehittää edelleen luotettavan tilannekuvan saamiseksi.

Tarkastuslautakunta suosittelee hyödyntämään kaikki mahdollisia käytettävissään olevia keinoja vakituisten sosiaalityöntekijöiden virkojen täyttämiseksi. Toimivia ratkaisuita tulee etsiä yhteistyössä henkilöstön kanssa ja henkilöstön vaihtuvuuteen liittyvät riskit minimoida omavalvonnan keinoin. Tarkastuslautakunta suosittelee myös jatkamaan sosiaalityöntekijöiden koulutuksen rakenteisiin liittyvää keskustelua ministeriöiden kanssa, jotta osaavan työvoiman saatavuus voidaan turvata pitkällä aikavälillä.

Tarkastuslautakunta suosittelee panostamaan lasten, nuorten ja perheiden sote-palveluiden osalta ennaltaehkäisevään työhön yhteistyössä kuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Kuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden toiveet hyvinvointialueen suuntaan tulisi selvittää heidän toimintamahdollisuuksiensa parantamiseksi.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että strategiassa, palvelustrategiassa, budjetissa ja käyttösuunnitelmassa hyväksytyjen tavoitteiden vastuuhenkilöt raportoisivat tavoitteiden etenemisestä hallitukselle kvartaaleittain.

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

- Sosiaalityöntekijävirkojen täyttöaste perhesosiaalityössä ja lastensuojelussa on parantunut vuoden aikana johtuen sekä rekrytoinnissa käytettävästä sitouttamislisäkäytännöstä että järjestelyvaraeraan perustuvasta palkan korottamisesta. Tilanne on tällä hetkellä hyvä molemmilla tulosalueilla. Samoin koulupsykologien toimien täyttöaste on merkittävästi parantunut vuoden 2023 tasosta ja tällä hetkellä vain jokunen tehtävä on täyttämättä (enimmillään v. 2023 17 tehtävää oli täyttämättä).
- Koululääkäripalvelujen kohentamiseksi on vuoden 2023 aikana käynnistetty runsaasti toimenpiteitä, joita on jatkettu v. 2024 aikana. Perhekeskuspalvelujen palvelusetelitoiminta käynnistyi alkuvuodesta 2024 ja keväällä 2024 hyväksytyssä tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmassa on kirjattu ammatinharjoittajamallin edistämistavoite. Ammatinharjoittaja-toiminnan valmistelutyö on aloitettu lokakuussa 2024.
- Hyvinvointialueen PBI raportointia kehitetään aktiivisesti ja se ei ole vielä riittävän yksityiskohtainen. Vuonna 2023 toteutettiin asiakas- ja potilastietojärjestelmän, toimenpidekoodien ja suoritekirjausten muutokset, jonka vuoksi raportoinneissa on ollut epäluotettavuutta. Kirjaamisen käsikirjan käyttöönotto on yhtenäistänyt toimintatapoja. Lukuvuoden 2023–2024 tarkennetut ja tarkastetut koulu- ja opiskeluterveydenhuollon määräämisaikaisen terveystarkastusten toteumaluvut on toimitettu ESAV:lle lokakuussa 2024. Uusintatarkastuksessa terveystarkastusten toteuma oli alkuperäistä otosta parempi.

Talousarvio ja tilinpäätös 2023

Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Tarkastuslautakunta toteaa, että taloutta ei saatu tasapainoon tilikaudella 2023.

Vuoden 2023 toteutunut alijäämä oli 66,6 Me, joka ylitti muutetun talousarvion n 7,6 Me.

Aluevaltuusto myönsi ylitykseen luvan kokouksessaan 7.3.2024 § 11. Optimaalista ei ole, että talousarvio ylitykset tulevat hyväksyttäväksi tilikauden päättymisen jälkeen, kun asialle ei voida mitään tehdä vaan tulisi pyrkiä seuraamaan taloutta riittävän tarkasti niin, että mahdollisiin ylityksiin voitaisiin reagoida tilikauden aikana.

Toimintatuotot ovat toteutuneet 6 Me muutettua talousarviota parempina. Alkuperäiseen talousarvioon nähden toimintatuotot kaksinkertaistuivat (~50 Me → ~100 Me). Tilintarkastajan lausunnossa kiinnitettiin huomiota sisäisen valvonnan järjestämiseen. Tarkastuksen perusteella laskutusprosessiin liittyvät kontrollit sen varmistamiseksi, että kaikki tapahtumat tulevat laskutetuksi eivät ole olleet käytössä tilikaudella 2023. Tilintarkastaja suositteli kehittämään ja ottamaan käyttöön kontrollin laskutuksen täydellisyyden varmistamiseksi. Tarkastuslautakunta suosittelee seuraamaan tarkemmin vuoden aikana syntyviä tuottoja, jotta ne osattaisiin ottaa talousarviossa huomioon nykyistä paremmin.

Palveluiden ostot ovat ylittäneet alkuperäisen talousarvion 52 Me sekä muutetun talousarvion 29 Me. Palveluiden ostot sisältävät HUS:n alijäämän 14,6 Me. Tarkastuslautakunta suosittelee seuraamaan palveluiden ostojen kehitystä tarkemmin ja etsimään keinoja niiden hallintaan.

Talousarvio ja tilinpäätös 2023

Talouden tasapainottamistoimenpiteet

HUS:n 14 miljoonan ylitys ei ole ainutlaatuinen – käytännössä erikoissairaanhoidon menot ovat ylittyneet joka vuosi. Kirjauskäytäntö on ollut käytössä jo kuntayhtymän aikana, ennen hyvinvointialueuudistusta. Tarkastuslautakunta suosittelee huomioimaan erikoissairaanhoidon menot talousarviota laadittaessa nykyistä realistisemmin.

Kuntayhtymän aikainen alibudjetointi on periytynyt käytännöksi myös hyvinvointialueelle.

Tarkastuslautakunta on huolissaan siitä, että taloutta ei kyetä ennakoimaan edes lyhyellä aikavälillä. Talouden ennakointiin on välttämätöntä kiinnittää huomiota.

Valtuustolla ei ole riittävästi oikea-aikaista tietoa taloudesta päätöksenteon tueksi. Tarkastuslautakunta suosittelee, että talouden seurannan läpinäkyvyyttä valtuuston suuntaan lisätään, jotta mahdollisia korjaustoimenpiteitä voidaan tehdä riittävän aikaisessa vaiheessa vuotta.

Talousarvio ja tilinpäätös 2023

Talouden tasapainottamistoimenpiteet

- Talouden toteutumasta ja tilinpäätösennusteesta on raportoitu rahoitus- ja talousjaostolle ja aluehallitukselle vuoden mittaan säännöllisesti ja aluevaltuustolle mm. Osavuosikatsauksessa ja seminaareissa. Talousarviomuutos oli päätöksenteossa 9.11.2023.
- Tarkastuslautakunnan mukaan erikoissairaanhoidon alijäämien kirjauskäytäntö on sama kuin kuntayhtymässä ennen hyvinvointialueuudistusta. Näin ei kuitenkaan ole. Kuntayhtymä ei kirjannut pakollista varausta HUSin alijäämästä. Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaosto antoi 20.12.2023 lausunnon HUS-yhtymän alijäämän kirjaamisesta Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin kirjanpidossa. Lausunnon mukaan Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin tulee varovaisuuden periaatteen mukaisesti kirjata kirjanpitoonsa osuus HUS-yhtymän alijäämästä vastaisena menona ja esittää vastainen meno taseessa pakollisena varauksena tai siirtovelkana. Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen osuus HUS-yhtymän alijäämästä oli n. 14,6 Me. Koska lausunto saatiin joulukuun lopulla, asiaa ei voitu huomioida marraskuussa päätetyssä talousarviomuutoksessa eikä uutta talousarviomuutosta voitu tuoda päätöksentekoon enää vuoden 2023 puolella. Tämän vuoksi aluevaltuustolta haettiin ylityslupaa erikoissairaanhoidon määrärahaan vuoden 2024 puolella.
- Kuntayhtymän ja hyvinvointialueen rahoitus tulee eri lähteistä. Kuntayhtymä teki vuosittain nollatuloksen ja mahdolliset ylitykset talousarvioon laskutettiin omistajakunnilta. Hyvinvointialueen rahoitus määräytyy rahoituslain (617/2021) mukaan. Hyvinvointialueen tulisi pystyä kattamaan kustannuksensa annetun rahoituksen puitteissa. Valtiovarainministeriö ohjaa hyvinvointialueiden taloutta ja edellyttää rahoituskehysten noudattamista, joten hyvinvointialueiden on saatava kustannustasonsa vastaamaan rahoitusta. Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen kohdalla tämä tarkoittaa menojen voimakasta sopeuttamista.

Talousarvio ja tilinpäätös 2023

Talouden tasapainottamistoimenpiteet

- Tarkastuslautakunta totesi, että toimintatuotot kaksinkertaistuivat alkuperäiseen talousarvioon nähden ja suositteli seuraamaan tarkemmin vuoden aikana syntyviä tuottoja, jotta ne osattaisiin ottaa huomioon talousarviossa nykyistä paremmin.
- Omassa palvelutuotannossa otettiin vuoden 2023 aikana käyttöön sisäiset vuokrat eivätkä ne sisältyneet alkuperäiseen talousarvioon. Vuonna 2023 sisäiset vuokrat olivat yhteensä n. 40,2 Me eli omassa palvelutuotannossa sekä toimintatuottoihin että toimintakuluihin kirjattiin em. summa.
- Omaan palvelutuotantoon sisältyy myös erilaiset ulkopuolista rahoitusta saavat hankkeet, jotka eivät sisältyneet vuoden 2023 alkuperäiseen talousarvioon. Valtaosa vuoden 2023 hankkeista oli 100 % rahoituksella eli toimintatuottojen ja -kulujen kirjauksella ei ollut toimintakatevaikutusta.
- Talousarvion käyttötalousoosan yksi sitovuustaso on oman palvelutuotannon toimintakate. Edellä kerrottujen tuottojen ja kulujen puuttuminen alkuperäisestä talousarviosta ja niiden näkyminen toteutumassa ei ole sitovuustason eli toimintakatteen kannalta merkityksellistä.
- Tilintarkastaja suositteli, että hyvinvointialueella otettaisiin käyttöön kontrollit laskutuksen täydellisyyden varmistamiseksi. Asiakas- ja potilastietojärjestelmässä tapahtumat nousevat laskutukseen kirjausten perusteella. Hyvinvointialueella on tehty kirjaamisen käsikirja sen varmistamiseksi, että kaikki kirjaukset tehdään asianmukaisesti. Laskutuksen kokonaisuutta seurataan kuukausittain (esim. että kotihoidon laskutus tulee tehdyksi).

Talousarvio ja tilinpäätös 2023

Talouden tasapainottamistoimenpiteet

- Tarkastuslautakunta totesi, että palvelujen ostot ovat ylittäneet alkuperäisen talousarvion 52 Me:lla ja muutetun talousarvion 29 Me:lla ja suositteli seuraamaan palvelujen ostojen kehitystä tarkemmin ja etsimään keinoja niiden hallintaan.
- Omassa palvelutuotannossa palvelujen ostot ylittivät muutetun talousarvion n. 14 Me:lla. Toisaalta avustukset alittuivat lähes 6 Me:lla. Vammaisten tulosalueella henkilökohtaisen avun ostoja oli kirjattu virheellisesti avustuksiin, ne oikaistiin pois ja lisättiin asiakaspalvelun ostoihin tilinpäätöksessä, joka vaikuttaa osaltaan avustusten alittumiseen ja ostojen ylittymiseen.
- Hyvinvointialueella noudatetaan talouden ennustamisessa hyvin vakioitunutta prosessia. Valtionrahoituksen muutokset toimintavuoden aikana heikentävät ennusteen luotettavuutta. Vuoden 2023 lopussa uutena asiana Uudenmaan hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille tullut velvollisuus kirjata HUSin alijäämät menoksi ja pakolliseksi varaukseksi oli asia, jota ei voitu etukäteen ennusteissa ennakoida.